

Одышов визначный лінгвіста і русиніста – проф. Др. Штефан Пю

Недавно пришла смутна справа з Дейтону в штаті Огайо (США). 8. октябра 2013 закінчив ся жытот цінного чоловіка – Штефана Пю (Stefan M. Pugh) – педагога, ученого, котрый ся у своїй професіоналній кар'єрі замір'євав на выходны славянськы языки а в послідніх роках передовшыткым на русинськый язык. В році 2010 – формов телемосту (через *skype*) а в році 2011 особно був докінця учителем русинського языка на першій і другій річнику Міджінародной літнєй школы русинського языка і культуры *Studium Carpatho-Ruthenorum* на Пряшівській універзиті, де учів англійськых студентів. Атмосфера перебування в Европі і в Пряшові го фасціновала до такой міры, же докінця уважав о можности жыти і продовжыти свою професіоналну кар'єру якраз ту, у славянськым світі. Нажаль, тот замір ся му зреалізувати уж не подарило.

Научный світ собі запам'ятать Штефана Пю як автора унікалной ґраматікы русинського языка „*The Rusyn Language*“ (2009), выданой в знамім мюнхенськым видавательстві „*Lincom Europa*“. По англійськы написана історічна ґраматіка русинського языка ся стала самобытним прологом до інформованости англійськыного лінгвістичного світа о тім славянськым языку.

Карпатська природа, як і Русины жыючі в ей лоні зачаровали Штефана. Любив ся з нима стрічати, слухати їх языковий прояв. Односив ся к ним з ласков, почливостів і незвычайнов скромностів. Нераз ту приходив здоконалити ся в русинськым языку – ці то на Лемковину, ці то до пряшівської области, ці на Підкарпатя, жебы в тых областях, міджі людми, котры іщі бісідують по русинськы, спознав докладно нелем їх язык, але ай їх каждоденный жытот, їх душу. При кожній своїй навщіві Штефан з почливостів і обдивом слідовав людей, котры жертвують свій час на надміру серьезне діло – возроджіння русинського языка, котрым за пару років і сам ся навчів добрі бісідувати.

До послідніх днів жытота Штефан боєвав із тяжков хворотов і потішінем му была якраз робота над новов книжков з русинського языка, котру хотів стигнути дописати. Публікацію дописав і штоскоро буде выдана.

Тішити нас, же сьме ся могли особно стрітити і побісідувати з Штефаном Пю, скромным, спонтанным чоловіком, котрый з великым інтересом принимав інформації як о возроднім процесі Русинів, так ай о їх літературнім языку. Як серьезный бадатель вшытко хотів спознавати прямо і докладно, хотів на властны уха чути бісідую, котра ся стала базов про кодифікацію русинського языка.

Першы раз сьме ся стрітили кінцем літа 2007 на тогдышнім Одділїню русинського языка і культуры Інштїтуту регіоналных і народностных штудій Пряшівської універзиты в Пряшові. Ту сі Штефан награв автентічны росповіді в діалектах сел Пчолине і Пыхні. Быв з того несподіваний, бо як здатный славїста – русїста і українїста – порозумів, же тоты діалекты мають досправды свої шпеціфічны знакы, на основі котрых правом были ґрупов языкознателїв уж давніше вычленены до самостатной ґрупы карпатських діалектів а в році 1995 знормованы до літературной подобы. Штефан оціневав архаїчність русинських діалектів, котра ся до днешніх днів заховала скоро в незміненій подобі.

ПОЗВАНЯ

Інштїтут русинського языка і культуры Пряшівської універзиты в Пряшові Вас позыває на 24. научный семінар карпато-русиністики, який буде 13. новембра (середа) 2013 о 14.00 год. в засідалні *Consilium maius* (2. штук, ч. 328) Ректорату Пряшівської універзиты, ул. 17. новембра ч. 15. З лекціов на тему *Рішаня українського вопросу в Чеськословенську в постсталінськым періоді* выступить ПаедДр. Маріан Гайдош. к. н., історік Сполоченськонаучного інштїтуту САН в Кошіцях. В програмі семінара буде презентація найновшых выдань з карпаторусиністики.

Про нас было тьж великым несподіванєм, же з цілєм писати о русинськым языку припутовав з далекого світа чоловік, котрый ани не має русинське коріння. О то веце був про нас взацный. З нашої стрічі сьме записали а про тото цісло *Народных новинокы* заактуалізували інтервю, котрым хочеме припомянати собі і читателям професора Др. Штефана Пю, бадателя, котрый ся записав до історії лінгвістики і русиністики тьж, же написав першу історічну ґраматіку русинського языка по англійськы.

• Пана професора, своїм поводом сьте Американ, точніше америцькый Шкот по нянькови, коріння вашої мамы є в Европі, но не є славянське, але ґерманське. Вы сам сьте професором російского языка і занимаете ся славянськыма языками вообщє. 15 років сьте робили на Універзиті в місті Даргем (Durham) в Северній Кароліні (США), наслідовало чотырнадцять років у Шкотську на Універзиті Святого Андрія (University of St. Andrews), а од року 2008 на Врайтській універзиті в Дейтоні (Wright State University, Dayton) в США. Выдали сьте першу із серії історічных ґраматік славянськых языків – часть фонологія і морфологія, де сьте залучили уж і русинськый язык. Як ся вам в тім ділі дарить і чім вас збогатило перебування на северовыході Словакії, де часть русинського народа жыє?

– Про каждого ученого є нормалне, же ся пересувать з міста до міста. Навыше, мій отець був дипломатом, зато єго родина была звыкнута путовати по Европі, де ся мі любило і де єм спознавав языки і культуры европських народів. Властно, одмала єм мав зафіксований такий способ жытота.

В контексті того єм прияв і роботу на европській Універзиті Святого Андрія в Шкотську, котра ся находить в невеликым містечку з таков істов назвов. Была то про мене выгодна робоча понука, бо тотта універзіта є найстаршов у Шкотську – заснована в році 1411 – мать довгу традицію і добру репутацію. Вызначать ся міджінародным характером, то значить, же на ній штудує може вецє штудентів з цілого світа, як самотных Шкотів.

Односно моїх публікацій з історічної ґраматікы, в році 2007 мі вышла моноґрафія під назвов „*A New Historical grammar of the East Slavic Languages. Vol. 1: Introduction and Phonology*“ в німецькым видавательстві Лінком в Мюнхені як 27. серія той едіції (*Lincom Studies in Slavic Linguistics*). В році 2009 єм выдал далшу моноґрафію присвячену шпеціално ґраматіці русинського языка „*The Rusyn Language. A Grammar of the Literary Standard of Slovakia, with Reference to Lemko and Subcarpathian Rusyn. Languages of the World/Materials, Vol. 476.*“

Што ся тыкає моего перебування на Словакії, кус єм скламаний, бо нигде єм ся не міг дістати к русинській одборній літературі, з вынятков вашого інштїтуту і редакції *Русин і Народны новинкы*, котрым хочю подяковати за вшыткы подарованы книжкы. Походив єм і по книжковых обходах, і по антикваріатах. Хоць в єднім антикваріаті єм предсі лем нашов єдну русинську публікацію – лем недавно выдану книжку *Русинської оброды* під назвов *Материне слово грїх забывати*. Быв єм з того зачудований, же сучасна книжка не є в книжковых обходах, але у антикваріаті! А Пряшів – то є культурный центр Русинів, ту бы мала быти література о Русинах доступна в першій ряді. Походив єм і по грекокатолицькых книжковых обходах, бо мав єм інтерес і о історію набоженьского жытота, але по русинськых публікаціях – ани сліду.

• Ці роздумуете, а кідь гей, та до якої міры закомпоновати выслідкы вашої публікачной работы о русинській історічній ґраматіці до програму вашої педагогічной работы?

– Наїсто роздумую, не знам іщі до якої міры, але видить ся мі, же до части філологічного курсу. В нашім штудійнім програмі маме закомпонованы такы дісціплїны в рамках вшыткых ґруп славянськых языків, як наприклад, семестер польского языка, білоруського языка і т. д. Може буде інтересно закомпоновати до той понуки і русинськый язык. А в рамках історії выходославянськых языків наїсто лекції о русинськым языку – в конфронтації з далшыма трєма – будуть мати своє місце.

(Продовжїня на 3. стор.)

„СМУТНЫЙ“ РЕКОРД! МОЖЕМЕ ЗАЙТИ ІЩІ ДАЛЕ?!

В редакції *Русин і Народны новинкы* роблю 22 рокы, але найгіршый што до штатной підпоры був тот рік, кідь дотація з Уряду влады СР на обидві періодіка пришла – 15. ОКТОБРА 2013!!!

Зато ся періодіцита їх выдаваня заставила по 5. ціслі – у *Народных новинок* а по 2. ціслі – у *Русина*. Періодіка выдавали сьме реґуларно, хоць на довг, а то вдяка дакотрым добрым людєм (мож то было перевірити, і прочитати выданы новинкы і часопис на нашій вебівій сторінці www.rusynacademy.sk в рубріці Преса, но, нажалі не каждый наш читатель має інтернет). А на поштовне сьте было уж ани властных пінязей. Также перебачте, дороги читателі, же сьте тоты выданы не нашов винов дістали скоро вшыткы нараз (НН ч. 6, 7, 8, 9, 10 і *Русина* ч. 3). До кінця рока далшы цісла новинок уж выйдуть реґуларно.

Лем з *Русином* є то гірше, бо выйде не шість, але лем штири цісла, бо лем на тільки была нам схвалена дотація. Кідь сьте тепер нараз дістали 5 цісел новинок і 1 цісло *Русина*, так многы сьте не знали, што ся діє, но многы сьте передбачали або знали, же нарушїня періодіцїты русинської пресы не є нашов винов, але штату.

Чом ся з народностными меншынами в СР так нешумно маніпуле, якбы были дашто меншецінне, ніч неварте або про дакого скоро і цалком непотрібне, лем перед заграничом наша влада говорить штось інше – о великій і достаточній підпорі розвоія народностных меншын ...

А. ЗОЗУЛЯК, шефредактор

STUDIUM CARPATO-RUTHENORUM 2013

Новы інспірації до будучности (3) (АНКЕТА)

Першов даякый час од скінчіння *Studium Carpato-Ruthenorum 2013* – четвертого річника Міджінародной літній школы русиньского языка і культуры на Пряшівській універзиті в Пряшові. Акції, яку міджінародный штаб організаторів під покровительством Інституту русиньского языка і культуры ПУ інтензивно приправлєвав скоро цілий рік, жебы ей три тыждні – од 9. до 30. юна 2013 были на якнайліпшій уровни і жебы ей домашні і заграничні участници одходили з Пряшова спокійны а, самособов, по часі ся ту назад вертали.

Вопросы з анкеты: 1. Мено, призвіско, титул. 2. Рік і місто народжіння. 3. Народность. 4. Професія / Освіта. 5. Походжіння: мате русиньске коріння? (Кідь нїт, то яке?) 6. Знали сьте передтым дашто о Русинах? 7. Чом сьте ся приголосили на *Studium Carpato-Ruthenorum*? 8. Є про Вас русиньский язык тяжкый? 9. Як оцінюєте цілкову уровень четвертого річника *Studium Carpato-Ruthenorum*? (плюсы, мінусы). 10. Пасовала Вам така форма навчання? 11. Што, подля Вас, бы ся могло змінити при організованю далшых річників? (Вашы пропозиції). 12. О котры дісципліны з карпаторусиністики бы сьте в будучности мали інтерес? 13. Як сьте были спокійны із супроводныма акціями проекту? (Вашы далшы пропозиції). 14. Взяли бы сьте участь на таким проекті і в будучности? **На тоты вопросы на тот раз одповіли далшы двоє студенты: Томаш Калинич з України і Джеклин Шнайдер зо Споєных штатів америцьких.**

1. Томаш Калинич
2. 1994, Ужгород, Україна.
3. Українська.
4. Ш т у д е н т
высокой школы.
5. Гей.
6. Гей.

7. Интересує ня пряшівський регіон, містна культура і язык. Літня школа давать таку можность попозерати ся до жывота і історії карпатських Русинів, яку іншы літні школы не дають.

8. Нї.

9. Невыгоды: недостаток інформацій в англійськым языку; позітива: вшытко інше.

10. Гей.

11. Веце бы ем преферовав актівіты в Пряшові, як довгы екскурзії.
12. Лемкы і лемківський варіант русиньского языка мі хыбовали на літній школі 2013. Кібы было можне, могло бы быти добре заінтересовати лемківскы/русиньскы організації до проекту.

13. Будучі студенты наісто будуть потребовати поміч, жебы ся могли зорьєнтовати в Пряшові (де купити книжки, їдло і под.).

14. Гей.

1. Джеклин Шнайдер
2. 1945, Бетлгем, Пенсванія.
3. Карпаторусиньська.
4. Сестрічка в шпыталю.
5. Гей, мої

предкы сьуть зо Сулина і Легнавы.

6. Кус.

7. Научіти ся дашто о мойй родині.

8. Гей, мала ем ся учіти дома веце.

9. Позітива: добры учітелі, добре приправлены, професіональны, надхнены; Тімеа Верешова была добрым координатором, помогла многым з нас; Галина Малецька была добров учітельков языка,

навчіла нас основы языка, але тыж дала добры інформації о культурі і

мали сьме з нєв забаву.

10. Гей, любила ем ся учіти співанкы.

11. Не плановати великы екскурзії на посліній день, моя пропозиція є, жебы в тот день сьме попозерали місто Пряшів, купили сі дарункы, побалили ся або ішли до сел наших предків. Зышла бы ся мапа міста, веце інструкцій к працці і сушіцці – выдрукованы по англійськы. Жебы не была перерва в навчаню языка або історії, бо потім є тяжко ся зась до того дісатавати по 4 – 5 днях перервы. Кідь ся дасть, змінити екскурзії і відіти дашто нове, кідь ся вернеме зась о рік або два. Треба давати акцент на учіня ся азбуки іщі дома, абы ся ю студенты зачали учіти чім скоріше. Не треба приносити будьякы книжки з історії, кідь проф. Маґочій мать їх вшыткы на годині. Публікація „*The people from nowhere*“ (Народ нивыдкы) може быти напамічна по годинах. Стачіло бы принести на годины лем зошыт, пера і блайвасы. Жаль, же поштовы знамкы ся дадуть у вас купити лем на пошті. Было бы добрі поужыти высокошкольску їдалню на вступный і заключный церемоніал, бо *Атриум* є барз тепле і мале місце.

12. Генеалогія, причім дати хосенны рады о тім, як найти своїх предків.
13. Вольный день дати в половині тыждня. Цілково собі думам, же літня школа была барз добра скушеность. Єм дуже рада, же ем на ню пришла. Мали сьме барз добрых учітелів і сокласників, чули сьме ся ту добрі і вітаны вдяка організаторам. Буду то наісто позітивно оціневати на нашій стрічі Карпаторусиньского общества в Пенсільванії і буду тоту школу рекомєндовати нашій родині і приятелям. Дюкую Галині, проф. Маґочієві, Патріції і Тімеї! А дякую і персоналу їдалні, же акцептовав мою безлепкову діету.

14. Є то можне.

Приправила: А. П.

Плодный русиньский писатель

На Словакії маме не так много русиньских писателів, а іщі скромніша є їх продукція, хоць в дакотрых припадах сьуть і выняткы. То мож, наприклад, повісти о небогій Марії Мальцовській, Штефанови Сухому, Миколаєві Ксенякови, Осифови Кудзеєві або Юркови Харитунови. Але в їх припадах кількость не знижує якость, праві наспак, хоць, ясно, же не каждая книжка вышла на еднакій уровни. За якость книжки красной літературы так поступно дістали і найвысше писательске оцініня, а то Премію Александра Духновича за русиньску літературу од Карпаторусиньского научного центра в США. І так, хоць маме немного поетів, прозаїків і драматіків, але і так маме найвеце оціненых книжок красной літературы тов престижнов премієв.

Далшым русиньськым плодным автором є **Штефан Смолей** із Міджілаборець на Словакії, котрый подля властной евіденції написав уж 1460 творів і вышло му 8 книжок, девята ся друкує і выйде до кінця того року. Може бы было добрі їх перераховати про історію і про тых учнів, котры ся учать русиньский язык і культуру на школах: *Чудны думы*, 2005; *Не ганьб ся, Русине!*, 2005; *Юрковы пригоды*, 2007; *Бескидськы співы*, 2008; *Нагода або судьба*, 2009; *Людськы радости і безнадії*, 2011; *Несповнены тужбы*, 2012.

Штефан Смолей є далшым писателєм, яким ся можеме похвалити, а, може, скоро і він ся похвалит з даяков премієв. Быв бы то красный дарунок і к єго 80-річному юбілею од народжіння, яке ославив не так давно в кругу родины.

„*Быти честным, але і другим людем дати честь, никого не понижовати. Люблю правду, хоць даколи неприємно ей всягды говорити і просаджовати. Але, жаль, і неправда поміджі людей ходить. Не люблю тых, котры самых себе повышуют, а других понижуют.*“

То сьуть слова Штефана Смолея, які перед роками повів у радію, слова чоловіка, якому скушеность надіктовала тоты слова. То сьуть слова свіжого юбіланта (нар. 13. септембра 1933 в Рошківцях, окр. Міджілабірці). Єго жывопис бы ся змістив на еден папірь, але кібы сьме го розмінили на дрібны, не стачіла бы ани една книжка.

По студіях в Гумєннім, Міджілабірцях, Жіліні, Празі, найкрасшы roky свого жывота одробив у Вігорлаті в Снині, потім у Міджілабірцях, де наступив як конструктор спеціалных выробных помічных інструментів і одробив там 32 років. Перед одходом до пензії пару років робив у заводній технічній книжніці. Ведно із своєв женов Марієв выховали троє властных дітей а двоє братовых. Днесь жыє в Міджілабірцях в тяжко поставленім своїм домі, тішить ся із внуків, які к нєму приходять, як і іншы з родины, часто з кактусами, котрых як активный „кактусарь“ має пару десяток.

Але, самособов, найвекшов єго ласков є писаня. Хоць цілий єго жывот ся уберав по технічній лінії, Штефан Смолей зівстав вірный красному слову, поезії, прозі, які ся може зродили давно в єго голові, іщі, може, в часі дітинства, кідь в Рошківцях по полю бігав або тяжко робив на господарстві і роздумовав як выліпшыти жывот своєї родины, але і цілого краю. Залюбив ся до писаня. Оно му приносило і приносить радость. В рядках міг выповісти о своїй самоті, жалю, радости, але выповісти і планы. Залюбив ся до писаня, бо був залюблений до свого родного краю, до своєї Лабірціны, природа якої є наповнена поезів, а жывот реалнов прозов. Інспірація ся сама нукать. Зато Штефан Смолей не міг не писати, бо му то не дало. Як говорить єго біографія, зажив того много – далеко од дому, глядаючи собі дорогу к науці. Было то в часі парібчіння, кідь єго душа была як сейсмограф і приімала навколишній світ дуже чутливо. Выгодованый в тяжкых сільскых условіях, знав што то є робота, тримав в почливости звыкы, родне слово, материну молитву. Тото вшытко ся не могло не одбити на єго творчости.

Треба знати того чоловіка. Скромный, почливый, а душа му аж горить од напятя, од множества эмоцій, які ся друкать з єго вnutра вон. Чекають, жебы їх оживити, звичнити. Знаєме наш русиньский край. В котрім кутику бы сьме не были. Є наповнений пригода-

ми, легендами, міфами. То стара правда. Лабірський не творить вынятк. Наopak, є дуже шпеціфічний а заедно ай тіпичный.

Штефан Смолей того добрі знає а зберать округынкы із свого краю, зліплює їх доведна із своїма скушеностями, конструує до слов, рядків, до самостатных творів. Мали бы сьте відіти тоты „копы“ єго творів! Каждый має свое чісло, каждый має свою категорію: поезія, проза, байка, мініатура. Доднесь написав Штефан Смолей, родак із Рошковець, множество творів. Є там поезія, проза, але і драматічны творы. В єго творчім списку сьуть афорізмы, байкы і іншы жанры, як, наприклад, співанкы, які зложыв про фольклорный колєктив *Лабірчанка*.

Зачінав, самособов, як векшына писателів, поезієв, а то в російськым языку, поступно перешов на русиньский язык, з яким але в тоталітатнім часі не походив. Лемже писав дале. Сам про себе, а то робив добрі. Шансу дістав аж по році 1989, а то в *Народных новинках* і в часописі *Русин*. Поступно поезія му не стачіла на зображіння реального способу жывота. Пустился до прозы, а выслідком є ряд повідань, новел, а даякы творы претендують і на роман. Родічі, діти, родный край, русинство, морально-етічны проблемы – то сьуть главны темы, якых ся дотулять пан Штефан Смолей у своїх многых творах. Спомяну *Юрка, Знижованя властных тровів, Грибову мачанку, Велике чудо, Невелику шкоду, Треба почека-ти до літа* і ряд іншых.

Найліпше, подля нас, ся му дарять короткы прозовы творы, які описують пригоды зо жывота простых людей. На перший погляд ся здадуть дость прозаічно описаны періпетії жывота наших людей. Але кідь чоловік до них гллубше вникне, прийде на то, же то сьуть маленькы перлы з русиньского жывота, а про розвой русиньского языка і русиньского жывота в будучности будуть мати велику ціну. Сам автор повів: „*Сучасность можеме фотити, філмовати, малєвати, награти на казеты, но минулость нашого народа дасть ся уж лем описати. А то уж лем з памяти і бісіды наших старых людей. Думам собі, же чім веце захраниме і запишем з минулости нашого народа, о тільки веце будеме богатыма. Зато і моєв тужбов є у своїх стишках і повіданях чім веце описати давно пережиты пригоды по наших селах, міджі нашыма людами так, як нам о них говорили і говорять старшы люде із наших сел.*“

Святы слова. Лемже, што може днеська писатель? Може быти не знати який умелецький, не знати який русиньский, векшу ціну мають люде, які за свій жывот не прочітали ани одну книжку, але знають раховати до десяти. То є основа основ. Лемже што зістане по чоловікови? Ціфры або опис зо жывота? Што має векшу ціну? Ах, люде, людкове ...

Пан Смолей написав того много-премного. Правда, не каждый твір є валушный на публікованя, але добры редакторы выбрали з єго творів прекрасну сагу русиньского жывота і увели єй до жывота. Ах, людкове, та ці цалком сьме спотворіли, затвердли ку красі, поезії, ку красному слову? Не думам сі, сьме пересвідчены о тім, же Русины такы не сьуть, же ім залежить на своїм „я“, бо на зачатку своєї ідентіфікації не зажыли ніч доброго. Іщі, може ім зівстав великий фалаток людськости, який в собі затримус ай умелецьку сферу, красне слово, яке нас живить, духовно тримать над гладєв каждоденного сірого жывота ...

М. М., А. З., фотка: А. З.

Русинський фолклориста

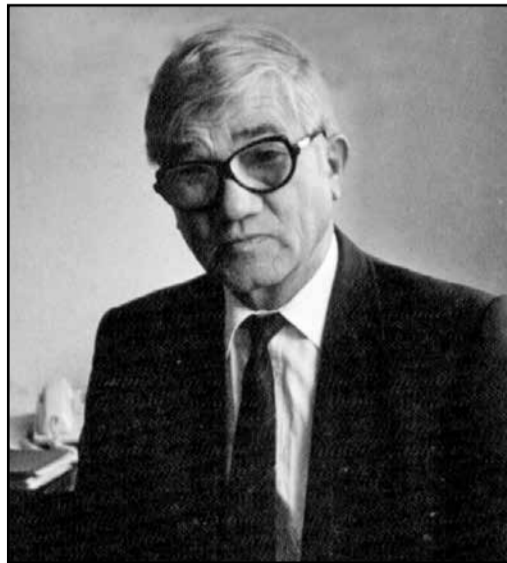
Михайло ГИРЯК (27. 11. 1933 – 20. 3. 2007)

ПгДр. Михайло Гиряк, к. н., ся народив у селі Пыхні, окр. Снина, в многочленній родині. Основну школу виходив у ріднім селі. В році 1952 скінчив Штатну руську гімназію в Гуменнім. По матурі од 20. юна 1952 робив як книжник і учитель російського языка на учілищу штатных робочих залог при заводі Вігорлат в Снині. Попри роботі екстерно штудовав на Педагогічній факульті Словацької універзити в Пряшові. В році 1953 зачав штудувати український язык і літературу на філологічній факульті Высокої педагогічної школи в Пряшові, яку закінчив у році 1957. Як студент праксовав у пряшівській українській редакції *Дружно вперед*. По піврічній воєнській службі в Прахатіях в Чехах вернув ся до редакції, де за два рокы написав коло 200 часописных статей. Дакотры ёго матеріали мали фолклорістичный характер. Заслугов Івана Маціньского М. Гиряк наступив до української редакції Словацького видавательства в Пряшові, де в тім часі робив і русинський писатель Михайло Шмайда. Стады одходить М. Гиряк на Філософічну факульту універзити П. Й. Шафаріка в Пряшові на катедру українського языка і літературы. Як одборный асистент став ся інтерным ашпірантом Філософічної факульту універзити Коменського в Братіславі, де му з фолклорістики був одборным наставником професор Др. Андрей Меліхерчік, к. н. По обгаєбі кандидатської дізертації (1965) цілый свій творчий потенціал присвятив зберанню і опису русинського фолклору выходной Словакії.

Як мож характеризувати місто М. Гиряка в баданю русинського фолклору? Такый вопрос сьме му поставили іщі за ёго жывота, кідь славив свою сімдесятку. Одповідь може заінтересувати і сучасного читателя.

– Тяжко говорити о моїй ролі в русинськым фолклорі на Словакії, – зареаговав в році 2003 тогдышній юбілант. – О тім можуть говорити іншы люде в близкій ці далекій будучности. В роботі каждого бадателя, подобно як в роботі каждого чоловіка, найдуть ся і плюсы, і мінусы. Залежить од того, чого буде веце. Важным є сумління чоловіка. Лем він може знати, ці за свій жывот выдав із себе вшытко, што выдати мав, ці пожертвовав ся служіню народови, з якого вышов, у повній, половічній або лем в якійсь незначній мірі. Нескромно повіджено – было моє судьбов про Русинів на полю баданя їх фолклору зробити якнайвеце. Ці то буде звучати так або сяк, але видить ся мі, аж в таких условіях, котры познаме із 60-ых – 80-ых років минулого стороча, кідь квазіінтернаціоналізм дусив, або задусив, каждый прояв добрі думаного націоналізму, не зробив єм мало. Русины пряшівської области, главно їх інтелігенція (В. Латта, Ю. Геровський, В. Зозуляк, І. Маціньський, М. Дубай, Ш. Гапак, А. Фариніч і ін.) свого часу ся снажили в якнайшыршій мірі проштудувати народну культуру Русинів Словакії. То была друга половина 40-ых і 50-ых років 20. стороча. У 60-ых роках прихыленці народной культуры Русинів Словакії (напр. І. Маціньський) снажили ся приближити Русинів світовій культурі посередництвом якнайшырше заміряного на них баданя. Практика указала, же колективним способом таке баданя не мож робити. Ту ся вказало як вгодніше „соло-баданя“ фолклору. Індівідуалне баданя языка прияв В. Латта (а мав успіх). Таку методу прияв і я при баданю народных приповідок Русинів Словакії (тогда їх называли Українцями – М. М.). Така метода была єдным з визначных аспеків на досягнута ціля – выдати 7 томів русинських народных приповідок Словакії. Теперь мож з гордостев повісти, же нелегкий ціль був нелем досягнутый, але зміцненый і далшыма роботами, повязаныма з ним. Русины із своїма приповідками ся зарядили до ряду европских народів, приповідкарська традиція якы была пробадана уж в 20. сторочу. Словніня того ціля мож поважувати може за мій найвекшыи успіх. А то не зато, же то зробив я, але зато, же уж в дуже перетехнізованім світі не загнула русинська народна приповідка а з нёв і русиньскы приповідкарі. У выданных приповідках жыють нашы приповідкарі – Русины выходной Словакії. Русины люблять нелем приповідкы, але і співанкы і шырокий родинный обряд. На тім полю я робив, подобно як і другы нашы фолклорісты: Ю. Костюк, Ю. Цімбора, А. Дулеба, М. Шмайда і ін.

Днесь знаеме, же в особі фолклорісты Михайла Гиряка Русины мали великого кододателя русинського фолклору, ёго поетікы. Дякуючі ёму, узріли світло світа „Українські народні казки Східної Словачини“ (томы 1 – 7, Пряшів, 1965 – 1979). На адресу „української“ назвы своїх приповідок він свого часу повів:

– Няй така назва русинського читателя не засмучує. Вшыткы знаме, же в 50-ых – 80-ых роках минулого стороча Русины Словакії з боку штату не мали іншой можности, лем ся презентувати як Українці. Од того ся одвивала вшытка їх снага, хоць мушу повісти, же ани дакотры „советьскы“ люде не желали собі українство за границями України. Квазіінтернаціоналізм затискав нелем українське, але і словацьке, русинське, чеське і под. А такы квазіінтернаціоналісты были і міджі нашыма Русинами. Як советьскы, так і нашы квазіінтернаціоналісты перманентно выголошовали: „Українські землі возз'єднані.“ Така формула не доволёвала за границями України пестувати українство, а цалком уж не русинство. Порозумиме то ліпше, кідь собі припомянемо выпродукованыи дакотрыма пряшівськыма ученыма такзваныи „політичний русинізм“. Але нащастя, на Словакії ся політична ситуація змінила і русинський фолклор ся правильно дефінує як русинський. Він такый був все і в моїм розумінію.

Михайло Гиряк поповнив русинську бібліотеку зборником *Співанкы Анны Мацібобовой* (Пряшів, 1993), зборником творів Анны Галґашовой *Стружницькыма пішниками* (Пряшів, 1993), який він зложыв і приправив до выданя, дале 1. томом *Бібліографії народных співанок і народной поезії Русинів выходного Словенска* (Пряшів, 1994), посмертно, в році 2007 був выданыи і другый том бібліографії за підпоры ёго сына Славоміра, у сполуавторстві складав і приправлєвав першыи *Русинський народный календарь* (Пряшів, 1995), був автором *учебників про русиньскы школы*. Были то выданы Русинської оброды і Русина і Народных новинок.

Спомянули сьме лем даяку часть научных работ Др. Михайла Гиряка, к. н., язы збачили світло світа. Але у шуфладках того продуктивного ученого зїстали десяткы работ, які бы сі заслужили выданя (занимають ся тов думков ёго сын Славомір, який планує спрїстунити капіталну роботу свого нянька шырокий громадї). Ці то вже далшы томы споминаной бібліографії народных співанок, народной поезії Русинів выходной Словакії, генеалогію русинського народопису на Словакії, словник русинських сел выходной Словакії (краєзнавчо-народописна ретро-

спектіва), сентенції (афорізмы), а тыж велику ёго любов – приповідкы. Як знаме, він написав два томы приповідок: *З краю прадїдного, Русиньскы ластівочки*.

Не претендуєме вычерптно написати о єдній з найвызначнішых особенностей русиньской фолклорістики, яким, бесспорно, був Михайло Гиряк. По прочітаню ёго творів, главно приповідок, які суть основов ёго творчости, видиме, же він цілым своїм сердцем любив свій народ, ёго традиції, языкову культуру, а про нёго зробив много. Як фолклоріста-бадатель обышов скоро вшыткы русиньскы села, де, надвзяючі на Володимира Гнатюка, записав велике множество фолклорного матеріалу (треба повісти, же в русинстві го не є мало), є властно єдным з мала авторів, який доказав вложити до книжок таке множество русиньской народной культуры. Приповідкы – то нелем автентічны записы од конкретных людеи, в конкретных русиньских селах, але находиме ай ремаркы автора, де суть описаны приповідкарі, їх характер, способ жывота, способ комунікації і под. З днешнёй і будучой точки погляду народописны творы М. Гиряка мають величезный познаваючий і культурно-выховный вызнам як про старшу, так і про наймолодшу г'енерацію Русинів.

В послідніх роках свого жывота,

окрем переживаня за русиньску культуру, етнографію, фолклор і екзистенцію русинства як такого, М. Гиряк активно підтримовав vznik репрезентативной професіональной інштїтуції русиньского языка і культуры, пару років учив ай русинський фолклор на Пряшівській універзиті – Інштїтуті народностных штудій і чуджіх языків, де в році 1999 ся зачав учіти русинський язык, література і культура Русинів. Аж в році 2008 році був створеный на Пряшівській універзиті самостатный Інштїтут русиньского языка і культуры, чого ся уж автор не дожыв. Ёго спомины в тяжкых хвілях были обернуты до своего родного села Пыхні, скады го ёго добра мати выпроваджовала до світа. О нім написав публикацію *Пыхні* (Пряшів, 1997) в сполуавторстві з (уж тыж небогом) М. Поповічов і М. Сисаком, як і книжочку *Горі тыма Пыхнями (Народна культура села)* (Пряшів, 1998). І хоць цілый свій плодний жывот пережив у Пряшові зо своєв родинов, ёго желанём было одпочівати по смерти у своїх родных Пыхнях. Так ся і стало. Михайло Гиряк умер в Пряшові 20. марца 2007 року, а був похованыи в Пыхнях 23. марца. Родина, знамы, приятели і сполупрацовници часто споминають на Михайла, він не стратить ся як з нашой мыслї, так ани з творчого богатства Русинів.

М. М., А. З., фотка: А. З.

Книжный юбілей Осифа Кудзея

Писатель Осиф Кудзей (нар. 24. 2. 1952) із Нягова є знамый як перекладатель релігійной літературы з церьковнославянського языка до русиньского літературного языка на Словенську, автор духовной поезії і баёк. Як літератор выдав дотеперь найвеце своїх зборників баёк – шість. Заты послідній вышов му в тых днях під назвом *Сміх через слызы* (Пряшів: Академія русиньской культуры в СР, 2013).

Тота книжка є своїм обсягом кус інакша, не є то зборник чисто класічных баёк, у котрых людеи з їх характерістичныма знаками замінують звірі. І якостев є кроком допереду. А кідь у назві статі говориме о книжнім юбілею О. Кудзея, так тотя послідня публикація є десятв у літературній творчости автора за короткый час (2006 – 2013). Также як автор колись „писав до шуфладкы“, так теперь з нёй „выберать“ одну книжку за другов, найвеце то было в році 2008, коли выдав дві книжки духовной поезії і два зборникы баёк.

За свою творчость, котра є богата нелем што до кількосты, але і што до якосты, був уж дакілько раз оціненый, окрем іншого, і найвысшым оцінінем – Премієв Александра Духновича за русиньску літературу, котру уділює Карпаторусинський научный центр в США і фінанцує русинський філантроп з Торонта Штефан Чепя.

Авторови гратулуєме і желаме, жебы му до кінця жывота „не высохло перо“ і жебы каждая ёго публикація была кроком допереду.

-аз-

Одышов визначный лінгвіста ...

(Закінчіня із 1. стор.)

• Были сьте участником 3. Міджінародного конгресу русиньского языка в Кракові (2007), де сьте выступили з темов перебераня чуджіх слов до літературных языків. Є то актуальный проблем ай про русинський язык. Як ся позерате на інтернаціоналізмы, котры дінамично проникають до славянських языків? Треба їх акцептовати, або творити свої властны еквіваленты?

– Свого часу мав, а може і донесь мать тенденцію творити сі властны еквіваленты польський язык, но видить ся, же тот модел ся не барз освідчив, бо часто vznikали слова, котры ся у практичнім жывоті мало хосновали (познаме многы фіглі тіпу: знаш, як ся повість по польскы..., позн. ред.). Зато сі думам, же дарьмо будуть лінгвісты „выдумовати“ вшелякы новы слова, респ. можуть выдумати, але важне буде то, што прийме переважна часть вжывателів даного языка. То є процес спонтанныи і не мож го допереду надіктовати, мож лем понукнути алтернатіву, порадити. А што ся у жывім языку прийме, тото буде платне і мусять то акцептовати і лінгвісты.

На кінцю своего переживаня пан професор Штефан Пю завітав і до русиньских сел у сниньскым реґіоні, жебы захопив бісїду містных русиньских жытелів. На основі выданных публикацій видно, же ся му пощастило, бо, як знаме, в многых русиньских селах своїм материньскым языком бісїдує уж лем найстарша г'енерація Русинів.

ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгД., Інштїтут русиньского языка і культуры ПУ

К: Ідеї на рішення ситуації в русиньскім русі на Словакії (5.)

(Продовження з минулого числа.)

І. Б і) Замоїський [41] синод в році 1720 [42]:

1. Зрушив доживотний уряд василіанських архимандритів-єпископів. Замінив їх функцій „протоігумена“ воленого на три роки. Тим дістало виходне кіріломефодьське василіанське монашество, на котрім скоро тисяч років [43] стояв цілий духовний живот Угорська, смертєлу рану, з котрой ся доднесь не спамняло. Покля до року 1733 ся вольбами нового архимандрита інтересовав сам угорський король і стражив, і хранив собі право підтверджувати го у функції на єго доживотнім уряді, од року 1733 ся вольбы „протоігумена“ стали в животі церкви і штату скоро в повній мірі неважнов подіїв, яков є доднесь. Тим кроком латинська церковь досягла, же были паралізовані і остатні василіанські монастирі.

2. Повів первістне слово о латинізації кіріломефодьської грекокатоліцької літургії. Далшы кроки зробив Львівський синод з року 1891, котрий і кідь на історичнім Підкарпатю не був нігда приятій, мав вплив і ту посередництвом літургичных рубрик друкованых в літургичных книжках у Галичі. Вислідком є значна зміна сучасной грекокатоліцької літургії в порівнаню з оригіналом, котрий ся заховав у православных. (Візантійскы = кіріломефодьскы грекокатоліцькы літургії были в минулости модифікованы з тенденціов, абы ся штонайбарже подобали латинським: термінологіов, гестікуляціов, фарбами риз, внутрішнім упорядкованєм церквей, хрещінєм ся, клячанєм, дегонестаціов святилища = будованєм захристій, ліквідаціов діаконських дверей або і цілых іконостасів, дзвонінєм ...).

І. Б й) Заведжіня тіпично латинських свят [44]:

Із тіпично русиньських кіріломефодьських грекокатоліцьких свят было мож святковати 2 – 3 дні в році, і то лем там, де жыли чисто кіріломефодьскы грекокатоліци. (Наприклад: одшкодованя автентичной кіріломефодьської почливости к св. Козмови і Даміанови, римокатоліцьков почливостєв к французькому св. Мартінові Турьському [45]. Забыло ся на свято св. великомученика Димітрія Солунського, в нашім народі званім „Митро“ а в німецькім „Деметер“, яке выходило на 26. октобра подля нового календаря. То єсть, кідь в році 884 св. Мефодій закінчив переклад Євангелій і вшиткых літургичных книг з грецького языка на славянський, выбрав день св. Димітрія за день, коли маме благословляти Господа за успішне завершіня діла [46] ...).

І. Б к) Заведжіня латинського школства:

1. Уж в році 1613 шляхтич Гуменьского панства Юрій III. Другет засновав латинську єзуїтську школу – гімназію в Гуменнім і передав ю єзуїтам, шпеліалістам на переводжованя грекокатоліків на латинський обряд [47].

2. В році 1659 римска Конгрегація Пропаганда Фіде офіціално дала приказ латинським місіонарям основати всягды на выході, де ся то лем дасть, школы, в котрых будуть учіти грекокатоліцьку молодеж по латинськы [48].

3. 17. 12. 1701 угорський латинський прімас, кардінал Леополд Колоніч (26. 10. 1631 – 20. 1. 1707) написав Папови римському, же не мож інакше „зєєдинити“ грецьку церковь з латиньсков (значіть в єго розумію перевести ю на латинський обряд), лем так, же єзуїты будуть прііматі до своїх рядів людей з материньсков бісідов грецьков, русиньсков і румуньсков, котры будуть знати грецькый обряд, перевыховають їх, а потім (як янічарів) їх вышлють назад до своїх провінцій в Угорську, Хорватію і Трансільванію, де тоты будуть закладати школы, в котрых будуть вчіти молодеж грецького обряду «добрым буквам і святій католицькій вірі» [49].

І. Б л) Систематична ліквідація кіріломефодьського заповіту:

1. Выпаліня кірільской друкарні в Грушевскім монастирю (теперь Закарпатська область України) в роках 1703 – 1706 [50]. По році 1733 ся ціле Мара-

морощке панство [51] дістало до рук католицької латиньской шляхты. То є вирішална причіна, чом ся Грушевський монастирь вже нігда не обновив, подобно ани єго друкарня. Так были знищены, там де ся дало, і вшиткы остатні кіріломефодьскы монастирі Угорська.

2. Зато было треба „пашовати“ кірільскы літургичны і нелітургичны книжки до Угорська. Тоты книги угорська погранична варта затримовала, література была конфішквана а гандлярям было строго заказано приходити зась до Угорська.

3. В році 1772, на приказ латиньской єрархії, было ціле выданя русиньского Букваря і церковного грекокатоліцького Зборника, котрый выдав мукачовський єпископ Йоан Брадач, ЧСВВ, маніфестачно спалене на рынку в Кошіцях [52].

І. Б м) Наслідкы:

Із кіріломефодьської грекокатоліцької церкви, трансформованой подля латиньского церковного права, ся **вытрачав кіріломефодьський заповіт**. Латинізачный тиск грекокатоліцькы вірници-Русины віділи і чули. Тот тиск мінив їх душы. Поступно приходили до штадія, кідь собі ставляли вопрос: Нашто терпіти за інакшость, кідь не є за што терпіти (за мою вірность кіріломефодьскому грекокатоліцькому обряду дістаю латиньску „выслугу“). Мій грекокатоліцизм мі не дасть ніч інше, ани ніч навьше, як то, што дістають римокатолици. Є то єдно, та чом терпіти про формальну інакшость). Кідь є так, радше буду „гордым“, „признаным“, „ціненым“ римокатоликом в майорітній римокатолицькій громаді, як непризнаным, пронаслідованым «глупым Русначком».

К чому то вело? К тому, же латинське Ягєрьске єпископство в короткім часі натілько збівшыло число своїх вірників на шкоду грекокатоліків, же в році 1776 з пасторачных причін было треба створити на території (іщі в половині 17. стороча, тіпично грекокатоліцькым) три дочіста новы латиньскы єпископства. В єден єдиный день, 13. марца 1776, нараз vznikли новы латиньскы єпископства: Спіш, Баньска Бістріца і Рожнява. Пізніше в році 1804 Сатмар і Кошіці. (Латинське єпископство в Кошіцях vznikло на базі парафій, котрых 63 грекокатоліцьких священників з угоргородьсков „унієв“ в році 1646 перешло під юрисдикцію латиньского ягєрьского єпископа). **Зо змін обряду доходить поступно к зміні народности і культури** [53].

І. Б н) Нова доба:

1. Дакотры позітивны зміны в одношіню к виходным церквям в латинськым церковнім праві настали в 50-ых роках 20. стороча.

2. В році 1963 vznikать «словацька Церковь sui iuris» [54].

3. К зрівноправнію грекокатоліків з римокатоликами (з погляду церковного права) доходить аж по II. Ватіканськым концілі (по році 1965), кідь офіціално стратив силу принцип домінанції латиньского обряду – *praestantia ritus latini* і по пріятыю – выголошіню церковного права про грекокатоліків – Кодексу канонів виходных церквей (ССЕО) в році 1990 папом римськым Яном Павлом II. Тот правный акт але не вернув ситуацію перед рік 1204, ани перед рік 1646. Не сперати ани практиці, кідь з боку римокатоликів ся дале сортує на «католик» а «Руснак» = «глупый Русначок» в змыслі некатолик, же надале продовжує веце ці менше скрита латинізація. Каждый з нас бы, бізовно, знав назвати веце прикладів латинізації, котры знать зо своєю скушености.

Мілан СЕМНАЧІК, Тренчін

Література і позначкы:

[42] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 11, 501, 502, 561, 562.

[43] Рушіня архимандритів їх заміна протоігуменами был процес, котрого конкретна реалізація залежала од містных условій. Посмотрь *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 698-700.

[44] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 502-504.

[45] Помогла тому і «грегоріанська реформа календа-

ря платна од 4.10.1582. Посмотрь *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 730-731.

[46] Dr. Karel Živný, *Dějiny slovanské cirkve – svátek sv. velikomučenika Dimitrija*, Praha, 1887, с. 4.

[47] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 651-662, 488.

[48] *Orthodossia e cattolicesimo*, W. de Vries, Brescia, 1983, с. 117.

[49] *Audientiae Sanctissimi de rebus Ucrainae et Bielarussiae, I. (1658-1779)*, Romae, 1963, с. 96.

[50] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 822-826, [http://ru.wikipedia.org/wiki/Грушево\(Закарпатская_область\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Грушево(Закарпатская_область)).

[51] <http://ru.wikipedia.org/wiki/Марапарош>.

[52] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 685.

[53] *Dejiny gréckokatolíkov Podkarpatska (9.-18. storočie)*, Vladimirus de juxta Hornad, Košice, 2004, с. 374, 386-401.

[54] *Krásnobrodský zborník II/2*, Rusinska a slovenská Cirkev sui iuris, Jozafát V. Timkovič, Rád sv. Bazila Velkého na Slovensku, Prešov, 1997, с. 211-219.

ЯЗЫКОВА КОНСУЛТАЦІЯ (4.)

Коли высловлюєме согласны мягко а коли твердо?

О высловности і правописі мягких консонантів в русиньскім літературнім языку ся можеме дочітати в публикації **Русиньскый язык в зеркалі новых правил про основны і середні школы з навчанєм русиньского языка** авторів Василя Ябура і Анны Плішковой (Пряшів: Русин і Народны новинкы, 2005), імпульз про написаня котрой дали припоминкы вживателів нормативной подобы русиньского языка, кодифікованого в році 1995. Подля року выданя уведженой публикації можеме збачіти, же тоты зміны у правилах были пріяты по 10 роках од кодифікації. Вживателів нормативного русиньского языка наісто буде інтересовати главно высловность, але тыж і правопис консонантів у дакотрых словотворных суфіксах, бо в многых з них роблять найчастіше хыбы – ці то уж під впливом дакотрого з русиньских діалектів, або тыж під впливом українського літературного языка, де є ситуація в правописі дакотрых суфіксів кус інакша. Іде о такы суфіксы:

Суфікс -'ск-

В русиньскім нормативнім языку платить, же твердый консонант перед суфіксом **-ск-** ся помягшує, напр.: *пан – паньскый, жыван – жываньскый, Будапешт – будапештьскый, село – сільскый* (порівнай українське: *сільскый*, але *панськый, українськый* ...). Ту треба памятати на правопис у словах *баба – бабськый, хлоп – хлопськый, Пряшів – прясівськый, шеф – шефськый, ислам – исламськый*, де консонанты **б, п, в, ф, м**, самособов ся не помягшуют, бо они в русиньскім языку не мають свої мягкы варианты.

Суфікс -ар'

При творіню адьєктивів од назывників за помочи суфікса **-ар'** є консонант **-р-** все мягкый (на розділ од українського языка, або і дакотрых западных русиньских діалектів), напр.: *рыбарь, млинарь, колесарь, машынкарь, качмарь, чопнарь* ... На посліднім засіданю языковой комісії, котра є порадным органом Інституту русиньского языка і культуры ПУ было пріяте, же в чуждих словах, якы ся кінчать на **-ар**, напр. *семінар, гектар*, причім **-ар** в тых словах не є суфіксом, будеме кінцеве **-р-** писати і высловлєвати твердо, в корешпонденції з міжнароднов термінологіов, хоць передтым сьме ай слово *семінар* высловлєвали і писали з мягкым кінцевым **-р-**. Зато і в дакотрых старшых текстах ся стрічає з формов *семінарь*, а в новшых публикаціях уж ся вживать правилна форма *семінар*.

Суфікс -ыр'

Тот словотворный суфікс має таксамо мягке кінцеве **-р-**, напр.: *провадити – провадырь, пасти – пастырь, командувати – командырь*, але ай в словах *міхырь, богатырь* ...

Односно твердых і мягких консонантів тыж може быти про вживателів нормативной подобы русиньского языка неясне, коли треба высловлєвати мягко главно тоты консонанты, котры в словенчині не суть: **с', з', ц', р'**, а то в позиціях перед **-і-**. Жебы сьме ся выгли недорозуміням у высловности, але главно в правописі, вирішили сьме тото помягшіня розлишовати в писаній подобі так, же там, де будуть тоты консонанты помягшены, пишеме **-і-**, а там, де будуть тверды, пишеме **-і-**, напр.: *зіля, сісти, корінь, рішатти, цінный, ніс* (од *нести*) але *ніс* (ґенітив: *носа*), *дім, стіл* ... Тверда, або мягка высловность уведжених консонантів має історичне высвітліня, котре ся утримало доднесь у групі діалектів взятых за основу кодифікації русиньского языка. В першім припаді, то значіть **-і-** помягшуюче попередній консонант, vznikло з історичного **ѣ**, а друге **-і-**, котре не помягшує перед ним стоячий консонант, є результатом історичной алтернації **о, е > і** в новозапертых складах (*дім, ніс, стіл* ...). Самособов, проблематика твердых і мягких согласных є намного шырша, также ся к ній можеме вернути і в далшых консултаціях.

ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгД., ІРЯК ПУ в Пряшові

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Реалізоване з фінанчнов підпоры Уряду влады СР – програм Култура народностных меншын 2013. Шефредактор: Мгр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторка: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгД., языкова редакторка: доц. ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Adresa: **Ludové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR**. Tel.: **0917 171 912**, ІСО: **17079748**. Реґістрачне ч. **EV 327/08, МІС 49 438**. Предплатне на рік є **10,- €**, так істо і часопису Русин. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції. Адреса новинок на інтернеті: **www.rusynacademy.sk, http://narodny-novynky.presov.sk, E-mail: rusyn@stonline.sk**

Rusín a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+4

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2